

Harmincöt. Nézz rám. Szerinted én felnőtt vagyok? Nem. Azt hiszem, hogy nincs felnőttég... talán nincs olyan.”) Példásan mutatja meg, hogy ők, prózáíróink és költőink így beszélnek, ilyen módon használják a nyelvet, amikor nem foglalkozásukat űzik.

A beszélgetőtársak névsorát végigböngészve elgondolkodhatunk még azon, hogy vajon egy új kánon megalkotása is célja volt-e az írók-költők kiválasztásának, vagy inkább a szerző irodalmi ízlésének felmutatása vezette a szelektálás szempontját. Mert bár számosan szerepelnek a kötetben, akik az utóbbi évtizedben irodalmi életünk sűrűjében forgolódtak, sokan mégsem kerültek be idősebb és ifjabb alkotóink közül a könyvbe, még ha komoly irodalmi teljesítményeiket díjakkal ismerték is el itthon és külföldön. Nekem hiányzik Krasznahorkai László, Szilágyi István, Bodor Ádám, Bertók László, Jókai Anna, Szálinger Balázs, Hamvai Kornél, Borbély Szilárd, Géher István, Gergely Ágnes... Persze a válogatás joga mindig azé, aki válogat, illetve aki készít valamit.

A két kötetet végigolvasva megkérdőjelezhetetlen marad a szerző őszinte érdeklődése beszélgetőpartnerei iránt. S ha ez az érdeklődés nem is mindig átfogó vagy nem is vész el a fontos részletekben, abban bizonyosak lehetünk, hogy a másokra irányított figyelme őszinte.

Azzal együtt is, hogy a kérdések logikája, a gyors asszociációk mentén leginkább magát a kérdezőt, Vámos Miklóst ismerjük meg: „[Bartis Attilához] *1968-ban születéltél, az volt életed legfontosabb éve. De ez nem tartozik ide.*”

Minden fenntartásaimmal együtt, kedves írók és kedves olvasók, a könyv legfontosabb üzenetét mindnyájan elfogadhatjuk: figyeljünk oda egymásra és irodalmunkra, mert sokkal több felfedezni való érdekesség és érték rejlik benne, mint elsőre gondolnánk.

THIMÁR ATTILA

(Európa Könyvkiadó, Budapest, 2010, 420+542 oldal, 5000 Ft)

CSOMA MÓZES: *Magyarok Koreában*

A Koreai-félsziget nála nagyobb hatalmak ütközőzónájában fekszik: északról Kína, a tenger felől Japán, távolabbról Oroszország terjeszkedése fenyegette a 19. század végétől, s így főként e három ország érdekeire kellett tekintettel lennie. Emiatt a századfordulón kínai-, japán- és oroszbarát irányzatok keletkeztek a koreai társadalmi mozgalmakban, s említett szomszédai csak a számukra kedvező alkalmat várták a beavatkozásra, ráadásul Korea sorsát egymás közötti konf-

liktusaik pillanatnyi állása is befolyásolta. A félszigetország válságos 20. századi története államiségának elvesztésével kezdődött, majd – rövid önállóság után – polgárháborúval, amelyben idegen katonák is harcoltak, s kettéosztásával folytatódott, ami történelmi anakronizmusként még napjainkban is tart.

Csoma Mózes kötete főként világjárók és diplomaták benyomásait, emlékezéseit gyűjti össze e távoli vidékről, részben idézetek, részben összekötő szövegek segítségével. Rövid történelmi bevezető után a Távolság-Kelet magyar látogatói közül Gáspár Ferenc, gróf Vay Péter, Bozóky Dezső, Barátosi Balogh Benedek 1914 előtti feljegyzései olvashatók az első részben. Mindannyian más és más foglalkozást űztek, földrajzi céljaik sem egyeztek, de fontos és jellemző leírásokat rögzítettek az 1890-től az I. világháborúig tartó időszakból. A korábbi utazók meglátták például a szegénységet, a férfiak és a nők európai szemmel nézve egzotikus ruházatkódását, a társadalmi hierarchiát, a bizalmatlanságot. Többen megörökítették csíráiban azokat a jelenségeket, amelyeket később a meg-

osztottság előzményeiként lehetett értelmezni.

Vay Péter püspök, aki a Vatikán megbízásából érkezett, felkészült útjára, de a helyszínen történelmi források felhasználásával mélyítette el tudását. Rangja, megbízatása révén részt vehetett egy császári fogadáson is, s plasztikus képet hagyott hátra Kodzsong császárról. Már 1902-ben, első látogatása alkalmával beszámolt az európai hatások és szokások megjelenéséről, s észrevette azok demoralizáló hatását. Mindezek mellett lefestett számtalan jellemző apróságot az utcai zavargásoktól kezdve az európai szemmel mulatságos, kistermetű koreai huszárokig. Hozzá hasonló érzékenységgel járta Korea tájait

Barátosi Balogh Benedek is, aki az első Koreát tárgyaló önálló magyar munka szerzője volt, emellett pedig Japánról szóló könyveivel jelentős szerepet vállalt a távolsági ismeretek hazai elterjesztésében. *Korea, a hajnalpír országa* című kötetében többek között szót ej-

tett a félsziget közvetítő szerepéről Japán művelődésében, de nem hagyta említetlenül az apró lovakat és a kutyahúsevést, ahogy a japán-koreai ellentéteket sem.

A gyarmati, félgyarmati sorból felszabadult afrikai országok a 19–20. században legalább annyi-szor választották az európaiaktól eltanult diktatórikus kormányzást, mint a demokrácia bevezetését, s a japánok is igen gyorsan megtanulták azt a forгатatókönyvet alkalmazni, amelyet 1853–54-ben Matthew Calbraith Perry először nekik mutatott be, fegyverrel erőszakolva ki bizonyos kikötők megnyitását. Nem sokkal később Japán ugyanezt a megoldást választotta Kínával és Koreával szemben, ráadásul kultúraterjesztő önértelmezéssel látta el magát. Nem más ez, mint az ázsiai felvilágosult abszolutizmus. Korea 20. századi történelmében azonban még ennél is nagyobb katasztrófa következett be: az immár hat évtizedes kettészakítottság. A „békebeli” tudósítokat a prolongált háborús időszak látogatói követték. A harmincas-negyvenes évek hadakozásainak következményei eltörpültek az ötvenes évek elejétől a félsziget északi részében létrejött állam abszurd, szélsőséges személyi kultuszt felmutató diktatúrájának napi valósága mellett. A kötet második része döntően ezt a világot idézi meg, de jut hely a megváltozott államközi kapcsolatoknak is. A szegénység és a harcos ideológia találkozása felfedezés lehet a hazai fiatalabb olvasók számára, az idősebbek pedig a másik fél szemszögéből lát-

hatják fiatal éveik háborús hisztériáját.

Távoli világ, távoli emberek, elgondolkoztató tanulságok.

BUDA ATTILA

(*Eötvös Kiadó, Budapest, 2009,*
162 oldal, 2500 Ft)

TIMOTHY BROOK: *Vermeer kalapja*

Timothy Brook könyvének középpontjában, a figyelemfelkeltő címnek megfelelően, Johannes Vermeer festményei állnak – mégsem művészettörténeti írással van dolgunk. A szerző sem a művészetek hivatásos szakértője (bár kétségkívül értője), hanem Kínakutató történész. Vajon mivel érdemli ki a németalföldi festő a sinológus figyelmét? Brook szerint ha a megfelelő szemszögből tekintünk Vermeer munkáira, azokon keresztül nem pusztán a korabeli mindennapokra nyílnak „ablakok”, hanem magára a világtörténelemre.

Míg az avatatlan szem könnyen elsiklik a képeken látható olyan tárgyak felett, mint a hódprém kalap, az ezüst érmék vagy a porcelán, addig a történész számára ezek a részletek kifejezetten beszédesek. A porcelán ugyanis Kínából, a prémek Észak-, az ezüst pedig Dél-Amerikából érkezett